

JAARVERSLAG

DE INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMENDE HOGESCHOOL

2021

Colofon

Tekst: Eline van der Steen

Vormgeving: Creja ontwerpen

Coördinatie & eindredactie: Caroline Heijkoop

Redactionele ondersteuning: Emma Douqué

Digitaal jaarverslag: hva.nl/ondernemendehogeschool

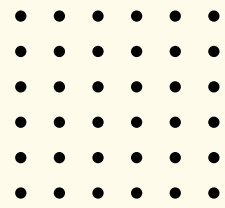
hva.nl/ondernemerschap

[@HvAEntrepreneur](https://twitter.com/HvAEntrepreneur)

[in showcase/hva-ondernemerschap/](https://www.linkedin.com/showcase/hva-ondernemerschap/)

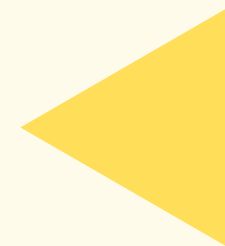
Programma
Ondernemerschap





INHOUD

Voorwoord jaarverslag	5
Ondernemen in zwaar weer	8
Smart up for business health	10
De rol van sales in ondernemersfalen	11
WeRin	12
Lightwell: een proeftuin in Amsterdam	14
Project DoE	16
Fawaka	18
Onderwijs ontwikkelen voor stedelijke uitdagingen binnen Erasmus+ Programma Urban Goodcamp	20
Oplus voor meer ondernemende vaardigheden	21
Ondernemerschap in het voortgezet onderwijs	22
Pilotproject - MKB innovatie traineeship	24
HvA Venture Centre	26
10K - Blic Design B.V.	28
MKB Digital Workspace	30
Team	31
Research output	32





Creëren is niet kopiëren

HEERLIJK & EERLIJK
DELICATESSE

50 Soorten

Amachtelijke

roerse worsten
= € 1,-
= € 30,-

soek lam
€ 4,- per stuk

Wolfskaas
€ 3,50

50
Hert
Deer

Carosna

500 ml
250 ml

VOORWOORD JAARVERSLAG

Voor het HvA brede Programma Ondernemerschap – bestaande uit het Lectoraat en het HvA Venture Centre – was 2021 in een aantal woorden te typeren: dynamiek, volhouden en kansen pakken. Het tweede coronajaar betekende veel thuiswerken en een toenemende mate van Teams-moeheid, maar ook ruimte creëren om elkaar veilig te ontmoeten waar nodig en zodra het kan bijvoorbeeld om nieuwe teamleden te verwelkomen en in te werken en om ons incubator programma te draaien. 2021 was bovendien het jaar van de verhuizing naar business campus waar we met elkaar een nieuwe plek voor Innovatief, Duurzaam en Inclusief Ondernemerschap aan het creëren zijn.

Onderzoek

Het onderzoeksportfolio is in 2021 flink uitgebreid. Zo zijn meerdere nieuwe Europese projecten van start gegaan zoals WeRin (gericht op het vergroten van de gender-inclusiviteit van ondernemerschapsonderwijs en ondernemende ecosystemen), UrbanGoodCamp waarin onderwijs en praktijk samenwerken aan vernieuwende en innovatieve oplossingen voor Urban Challenges en Project FAWAKA waarin wij de impact van sociaal ondernemerschapsonderwijs in het primair onderwijs onderzochten. Deze projecten komen verderop in dit jaarverslag in meer detail aan bod.

Ook op het gebied van promotieonderzoek binnen het lectoraat zijn mooie stappen gezet door Sultan Goksen (ondernemerschapsonderwijs in het voortgezet onderwijs), Maurik de Groot (DBA op het gebied van Entrepreneurial Sales) en Saskia Stoker (voorbereiding promotieonderzoek naar genderinclusieve ondernemende ecosystemen). In 2021 werkten zij

aan conferentiepapers, artikelen en namen zij deel aan (online)cursussen op het gebied van onderzoeksmethodiek en academisch schrijven. Als nieuwe generatieonderzoekers leveren zij daarmee al direct een belangrijke bijdrage aan de kennisontwikkeling en -output van het lectoraat.

Conferenties

Hoewel de meeste conferenties niet live door konden gaan, waren onderzoekers van het lectoraat ruim en actief vertegenwoordigd bij de online versie van de 3E (ESCB Entrepreneurship Education) conferentie. In November hebben bovendien net voor de laatste lockdown startte nog net een succesvolle tweede editie van de Global Entrepreneurship Week kunnen organiseren op de campus voor de leden van het Nederlands Lectoraten Platform Ondernemerschap met onder andere Marlous Blankesteijn van de VU over “Science-based entrepreneurship education as a means for university-industry technology transfer”. Een week later reisden een aantal

onderzoekers af naar Finland voor de RENT-conferentie waar we meerdere onderzoekspapers hebben gepresenteerd en waar actief kon worden genetwerkt met collega-onderzoekers uit andere delen van Europa.

Venture Centre

Ook voor het Venture Centre was 2021 een dynamisch jaar. De effecten van de corona-lockdowns werden helaas steeds beter zichtbaar. Ze leidden tot minder toevallige ontmoetingen en hadden daarmee een negatieve invloed op de mogelijkheid om nieuwe kansen te ontdekken maar leiden ook tot minder ondernemende energie onder onze studenten. Dat zagen we onder meer terug in de lagere inschrijfaantallen voor onze 8ste en 9de generatie 10k-deelnemers. Maar dat betekent zeker niet dat er niets gebeurde op ondernemend vlak. Het 10k programma kon gelukkig wel doorgaan en in het najaar van 2021 werden meerdere nieuwe SIA-Hbo Take-off aanvragen ingediend die begin 2022 werden goedgekeurd.

Ook hebben Bart van Grevenhof manager van het Venture Centre en Ingrid Wakkee (lector en Wetenschappelijk Directeur van het Venture Centre) in oktober een bezoek gebracht aan een aantal ondernemende ecosystemen. De reis ging van Bari (Universiteit Aldo Moro en Technopolis), via de Universiteit het Startup Centre van Bologna en de Universiteit van Ferrera naar Ca Foscari in Venetië. Na een volle week met uiteenlopende impressies kwamen zij vol inspiratie en ideeën, waaronder het idee voor een call for ideas en een Startup Day die in 2022 worden geïmplementeerd, terug naar Nederland.

Tijdens de Global Entrepreneurship Week (November) werd een aantal meet-the-founders georganiseerd om studenten te inspireren na te denken over hoe zij vanuit hun opleiding bijvoorbeeld HBO Rechten impact-gedreven zouden kunnen ondernemen.

Het team

In 2021 werd het team uitgebreid met een aantal (tijdelijke) onderzoekers en projectleiders waar onder Jildou Steensma (Pilot MKB Innovatie Traineeship), Pedro Lopes de Carvalho en Yessica Ijpma. Ondanks een lastige start tijdens de lockdown hebben ze een belangrijke bedragen geleverd aan het team.

Ingrid Wakkee, lector Entrepreneurship



WAT IS HET PROGRAMMA ONDERNEMERSCHAP?

Het lectoraat Entrepreneurship is een van de drie hogeschoolbrede lectoraten van de Hogeschool van Amsterdam. Administratief ondergebracht bij de Faculteit Business & Economie, maar verweven met alle zeven faculteiten van de hogeschool die allemaal even belangrijk zijn voor de opdracht van het lectoraat. Het lectoraat is verantwoordelijk voor het onderzoeksprogramma voor ondernemerschap en het ondersteuningsprogramma voor student entrepreneurship, beide programma's zijn nauw met elkaar verbonden en daardoor versterken ze elkaar, samen vormen zij het Programma Ondernemerschap waaraan lector Ingrid Wakkee leiding geeft.

Het programma probeert een realistisch en genuanceerd beeld van ondernemerschap te ontwikkelen door zowel de positieve als negatieve aspecten van ondernemerschap op micro-, meso- en macroniveau te benadrukken. Ook streeft het naar praktijkgericht onderzoek dat voor zowel het werkveld als het onderwijs relevant is. Hoewel het lectoraat niet direct verantwoordelijk is voor de ontwikkeling en uitvoering van het ondernemerschapscurriculum, wordt nauw samengewerkt met veel onderwijsprogramma's binnen de HvA en doet daarmee recht aan de hogeschoolbrede opdracht die het lectoraat heeft gekregen.

Programma Ondernemerschap
van de Hogeschool van Amsterdam

Ondernemen in zwaar weer

2021 was een heel productief jaar voor de onderzoekslijn 'Ondernemen in zwaar weer'.

Fenix

Het project Fenix is gestart in 2017 en in 2021 afgerond.

Het verwachte aantal van driehonderd studenten die het project zou moeten bereiken, is uiteindelijk opgelopen tot dertienhonderd en nog steeds werkt dit unieke project door in het onderwijs.

Project Fenix is een initiatief van het lectoraat Entrepreneurship waarin naar verschillende facetten van ondernemerschap wordt gekeken. Er is gekozen om ook het aspect falen en herstart nadrukkelijk te agenderen, omdat dit zowel in onderzoek als in onderwijs een onderbelichte kant van ondernemerschap is. Dit terwijl ondernemerschap wordt gekenmerkt door vallen en opstaan, en dat de realiteit laat zien dat veel ondernemingen het niet redden. Dit falen en vooral de manier waarop ondernemers dit weer te boven komen, is de kern van het onderzoek.

De doelen van project Fenix zijn:

- Laten zien dat (omgaan met) tegenslag, falen en herstel natuurlijke onderdelen vormen van het ondernemerschapproces en dat zelfs de beste en meest ervaren ondernemers hiermee te maken kunnen krijgen;
- Beschrijven, via publicaties, lesmateriaal en presentaties, hoe ondernemers en hun stakeholders reageren op ondernemingsfalen en het weer herstellen daarvan;
- Bevindingen formuleren en delen, via beleidsadvies en onderwijs, om de (financiële, sociale, emotionele en andere) kosten van ondernemingsfalen te verminderen, het herstelproces te versnellen en ondernemerskapitaal te behouden.



Onderzoek & onderwijs

Fenix heeft een heel duidelijke onderzoeks- en onderwijscomponent. Docenten, studenten en onderzoekers leren van ondernemers door ze te interviewen over hun faalproces en tegelijk data te verzamelen. Samen met drie HvA faculteiten, Avans Hogeschool en de Universiteit van Northumbria is in 2021 het laatste deel van project Fenix opgeleverd. Een inplugbare onderwijsmodule binnen het curriculum. In de module worden ondernemers geïnterviewd door studenten over de tegenslag in hun carrière en hoe zij hierop hebben gereageerd. De studenten nemen dit mee naar hun eigen beleving als studentondernemer en vertalen dit naar een businessplan, een mediaproduct, een innovatieplan of een herstelplan.

JuanFra Alvarado Valenzuela, onderzoeker bij het programma Ondernemerschap:

“De goede doorvertaling naar de praktijk en de geweldige samenwerking met docenten hebben voor het grote succes van dit project gezorgd. Het was niet alleen een module gericht op het horen van verhalen van ondernemers, maar juist ook op de vertaling daarvan naar tastbare plannen voor en door de student. Dankzij de betrokkenheid van de docenten, die alles wat we hebben aangereikt hebben meegenomen en geïmplementeerd in het curriculum, is dit project een groot succes geworden. Zonder die samenwerking hadden we dit niet voor elkaar kunnen krijgen.”

Het project is afgerond, maar de onderzoeksdata worden nog voor diverse doeleinden ge(her)analyseerd. 2021 heeft vijf afgeronde bachelor en



masterscripties opgeleverd door studenten die de data hebben geanalyseerd. In 2021 is het onderzoek gepresenteerd op de → [3E conferentie](#) en de → [RENT conferentie](#) en zeer goed ontvangen, evenals de opgeleverde artikelen (o.a. het in 2021 geschreven artikel → [‘Searching and Learning from Role Models’](#)).

Ook heeft het Fenix onderzoek een boek opgeleverd in 2021: door het ontvangen van een beurs is in samenwerking met de universiteit van Northumbria een boek uitgegeven waarin infographics en artikelen van studenten, docenten, mensen werkzaam bij de gemeente en partners in het werkveld zijn verzameld en gepubliceerd. Zij schrijven over hoe zij in hun dagelijkse praktijk te maken hebben met de problematiek waar het project Fenix zich op richt.

Smart up for business health

Kan je een business crisis voorspellen? Wat zijn de voortekenen van zo'n crisis en kan je handelen op die voortekenen en zo erger voorkomen? In november 2019 startte Project 'Smart Up' binnen het lectoraat Entrepreneurship onder leiding van Ingrid Wakkee en JuanFra Alvarado Valenzuela.

Dit onderzoek werd onder andere mogelijk door het verkrijgen van een Erasmus+ subsidie. De Europese Unie ondersteunt met Erasmus+ de educatieve, professionele en persoonlijke ontwikkeling van deelnemers in de sectoren onderwijs, training, jeugd en sport.

Ook dit project is volledig afgerond in 2021. Gestart vanuit het project Fenix zijn na twee jaar vier mooie onderzoeksproducten opgeleverd. Het Smart Up project had als doel drie producten op te leveren: een framework over business crisis, een curriculum, en een MOOC. Uiteindelijk is er als extra output een online assessment voor ondernemers opgeleverd waar zij kunnen testen óf en in welke mate zij gevaar lopen om in de problemen te raken met hun onderneming.

Nu wordt ingezet op verspreiding van de producten en op dit moment gaan zowel de Hogeschool van Amsterdam als de Hogeschool van Rotterdam de output van het Europese onderzoeksproject gebruiken.



De rol van sales in ondernemersfalen

2021 is het tweede jaar van het onderzoek naar 'De rol van sales in ondernemersfalen', dat in totaal drie jaar zal duren. Maurik de Groot is docent sales en werkzaam bij de opleiding Commerciële Economie aan de Hogeschool van Amsterdam. Het onderzoek is onderdeel van een professioneel doctoraal programma en een samenwerking tussen het lectoraat Entrepreneurship van de Hogeschool van Amsterdam en Business School Lausanne.

Onderzoek op het snijvlak van ondernemerschap en sales

De persoonlijke verkooprol is een cruciale rol voor ondernemers om hun bedrijf te laten overleven en succesvol te laten worden. Ondernemers worstelen vaak met deze rol. Dit project maakt een (her)analyse van de onderzoeksgegevens die het project Fenix (link naar stuk over Fenix in het jaarverslag) hebben opgeleverd.

→ [Het Project Fenix](#) is een initiatief van het Lectoraat Entrepreneurship, waarbij tegenslag, falen en herstel van ondernemers is onderzocht. De onderzoekers hebben op basis van een her-analyse van de data uit Project Fenix, blootgelegd dat ineffektieve verkoopacties bijdragen aan bedrijfsfalen. De redenen hiervan zijn onder andere het gebrek aan tijd en persoonlijke verkoopvaardigheden. Bovendien hebben sommige eigenaar-managers gewoon een hekel aan verkopen.

Diepte-interviews en enquêtes voor meer inzicht

Op basis van deze resultaten zijn in 2021 twaalf diepte-interviews gehouden met eigenaar-managers van (b-to-b) mkb'ers, specifiek over hun verkooprol. In 2022 vindt er een kwantitatief onderzoek plaats. De gegevens uit de interviews en de enquête worden gebruikt om te begrijpen hoe eigenaar-managers zich in deze rol gedragen. Doel is om naar voren te brengen hoe eigenaar-managers persoonlijke verkoopactiviteiten uitvoeren en wat er in deze rol moet worden verbeterd om de kans op herstel van moeilijke fasen in hun bestaan te vergroten.

Ondersteunen ondernemers bij verkooprol

Het praktische doel van dit project is het ondersteunen van (toekomstige) ondernemers, studenten ondernemerschap, beleidsmakers en professionals die ondernemers adviseren op het snijvlak van sales en ondernemerschap. Hiervoor wordt een trainingsprogramma ontwikkeld op het gebied van sales dat specifiek kan worden gebruikt voor het trainen van ondernemers. Dit kan onder andere worden gebruikt in incubator-programma's als → [10K van het Programma Ondernemerschap](#).



WeRin

Het vergroten van het aantal afgestudeerde vrouwelijke ondernemers, en ondernemerschaps- onderwijs en -programma's meer inclusief maken voor vrouwen. Dit is het ambitieuze doel van het Erasmus+ onderzoeksproject WeRin.

In 2021 werken 14 organisaties, een mix van academische en praktijkpartners van zes Europese landen, nauw samen binnen het onderzoeksproject naar de inclusiviteit van het ondernemersklimaat: → [WeRin](#). Dit project, waarin het Nederlandse deel wordt geleid door onderzoeker Saskia Stoker, is onder meer mogelijk gemaakt door de Europese subsidie → [Erasmus+](#). De Europese

Unie ondersteunt met Erasmus+ de educatieve, professionele en persoonlijke ontwikkeling van deelnemers in de sectoren onderwijs, training, jeugd en sport.

Uit het verschil in aantal vrouwen dat actief is in ondernemerschap-programma's binnen opleidingen en het aantal vrouwen dat je daadwerkelijk terugvindt in het ondernemerschapsklimaat, blijkt dat veel vrouwen stranden na hun opleiding en niet verder groeien binnen het ondernemerschapsklimaat. Hoe komt dit? Is hier wat aan te doen? En welke factoren spelen een rol? Dit zijn de vragen binnen het project WeRin.

De start van het project is een uitgebreide literatuurstudie geleid door de HvA in samenwerking met de Duitse partner → [MUAS](#) en met de input van alle Europese academische partners. Vervolgens hebben alle betrokken partnerlanden interviews gehouden onder vrouwelijke ondernemers, studenten en docenten uit het ondernemerschapsonderwijs, programmamanagers van accelerators en incubators en overige stakeholders zoals banken en investeerders. De HvA heeft bij de uitvoering van haar interviews studenten van de opleiding 'Communicatie, organisatie en beleid' van de Vrije Universiteit betrokken.

Deze interviews leverden veel onderzoeksdata op. Deze zijn doorvertaald naar regionale rapporten en in een internationale denktank gepresenteerd en besproken, om uiteindelijk weer terug te keren naar de eigen regio en in lokale denktanks met alle partners uit het ondernemerschapsklimaat te bespreken. Los van enige culturele verschillen, blijkt er veel overlap te zitten tussen de landen als het gaat om waar vrouwelijke ondernemers binnen het klimaat tegenaan lopen.



Een nudge is een verandering van de omgeving waarin een keuze plaatsvindt - de keuzecontext - om op onbewust niveau die keuze te beïnvloeden. Kenmerkend voor een nudge is dat deze zich richt op gedrag van persoonlijk en algemeen belang (zoals gezond-, veilig- of duurzaam gedrag), en geen keuzeopties verbiedt of uitkomsten verandert (Thaler & Sunstein, 2009).

“Er zijn single ondernemersvrouwen die een trouwring omdoen naar netwerkborels, omdat er anders met ze geflirt wordt en ze niet gezien worden als serieuze partner.”

In samenwerking met de praktijkpartner → [Impact Hub](#) zijn rolmodellen gecreëerd voor verspreiding binnen opleidingen en op dit moment worden good practices verzameld en door de Noorse onderzoekspartner geanalyseerd. Er wordt gekeken naar de goede dingen die plaatsvinden in de verschillende landen en welke eventueel geadopteerd kunnen worden.

De verzamelde data laten zien welke elementen er in een inclusief onderzoeksklimaat zitten en op welke onderdelen je kunt sturen om gelijke kansen te vergroten voor alle ondernemers. In fase twee van het project worden deze verzamelde data verwerkt in pilots voor het ondernemerschapsonderwijs om bestaande bias en stereotypen te doorbreken. Dit wil het onderzoeksteam aan de hand van Nudges gaan doen.

Promotieonderzoek ‘Embedding women entrepreneurs in entrepreneurial industries’

Naast het WeRin project loop het promotieonderzoek van Saskia Stoker

‘Embedding women entrepreneurs in entrepreneurial industries.’ Uit de literatuurstudie van het WeRin project is in 2021 Saskia’s eerste conceptueel paper geschreven en deze wordt dit jaar een eerste publicatie. Saskia: “Ik gebruik de inzichten van het WeRin project om wetenschappelijke studies op te schrijven. De data van de interviews kan ik gebruiken voor studie twee van mijn promotieonderzoek. Voor het WeRin project is het een grote plus, want daardoor komt er veel meer output uit het project dan wat we in eerste instantie beloofd hebben.”

De eerste studie van haar promotieonderzoek heeft een raamwerk opgeleverd wat laat zien welke elementen er in een inclusief onderzoeksklimaat zitten en op welke onderdelen je kunt sturen om gelijke kansen te vergroten voor alle ondernemers. Saskia: “Als je nou echt vrouwen wil inbedden in dat ondernemersklimaat, wat moet er dan in het systeem veranderen en waar kan je met agencies spelen? Daar hebben we een raamwerk voor opgeleverd die ook alweer vertaald is naar een praktische workshop-versie. zodat we echt met mensen aan de slag kunnen. Om vragen te beantwoorden als: waar zitten de sleuteltjes om mee te tweaken, waar kun je rollen anders in gaan zetten, waar kan je beleid veranderen? Dat levert iets heel concreets op en daar ben ik erg trots op. Dat mensen er nu al mee aan de slag gaan binnen hun scriptie of het gebruiken tijdens hun lessen, dat is natuurlijk geweldig voor de eerste output uit dit promotieonderzoek.”

“We willen een soort ‘missing out’ gevoel voor vrouwen creëren. Wellicht moeten in de basis binnen een opleiding alleen vrouwelijke rolmodellen worden gebruikt, waar af en toe een man als rolmodel tussendoor komt.”

Saskia Stoker

Lightwell: een proeftuin in Amsterdam

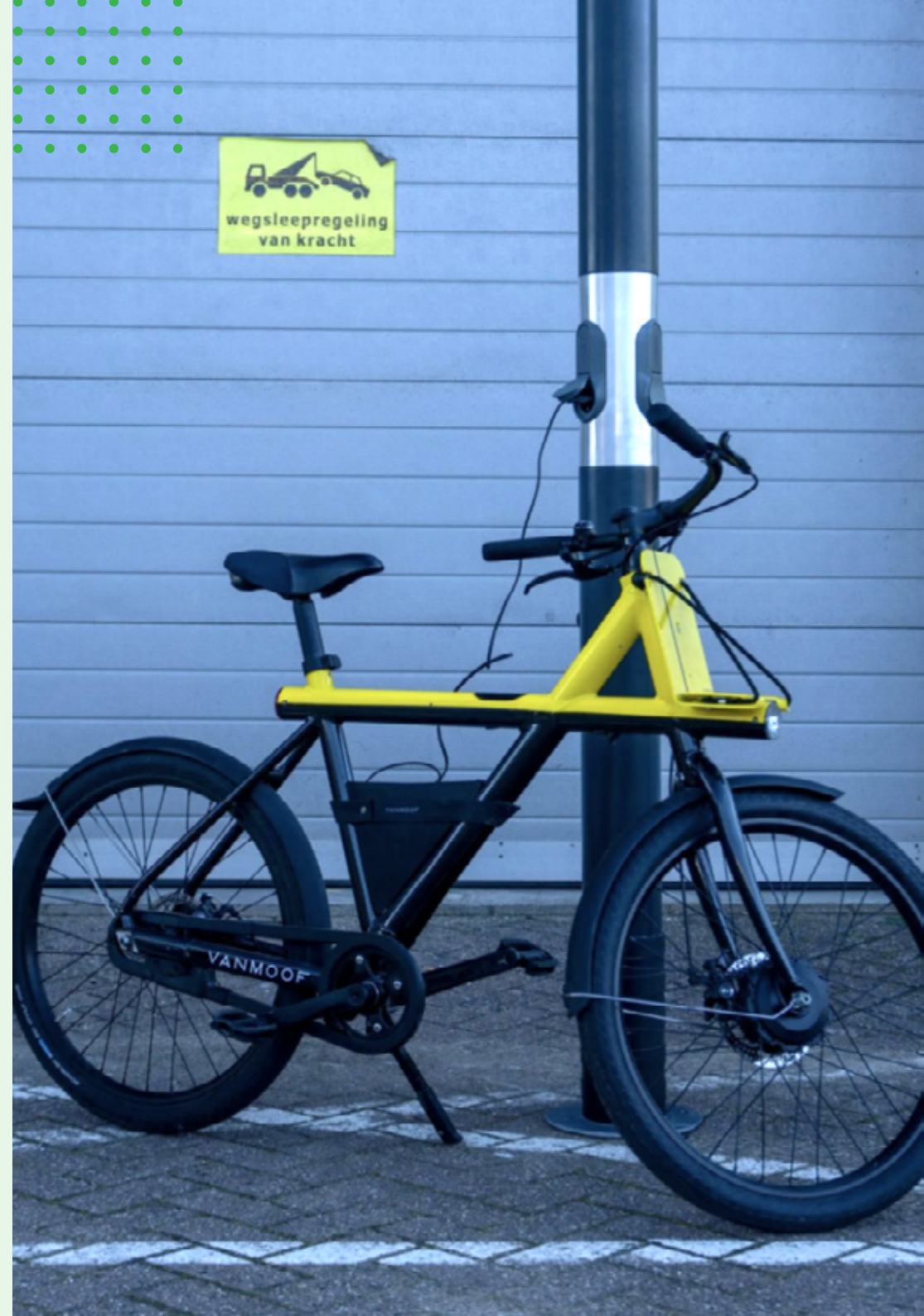
Onderzoek naar een nieuwe laadpaal voor elektrische fietsen en andere Light Electric Vehicles in de openbare of publieke ruimte in Amsterdam: dit deed Egbert-Jan van Dijk in 2021 in samenwerking met het Programma Ondernemerschap, Urban Technology, DKTi en Lightwell.

Het liefst had Egbert-Jan 50 laadpalen op de Knowledge Mile zien staan eind 2021 om daar verder onderzoek mee te doen, helaas gooide Covid-19 roet in het eten. Vanwege de lockdown zaten zowel studenten als medewerkers van de HvA thuis. Egbert-Jan: "Sommige dingen tijdens je onderzoek heb je niet in de hand, zeker niet een pandemie en het daarmee verdwijnen van studenten en docenten van de campus. Als ik iets heb geleerd van dit afgelopen jaar, is het dat je altijd een plan B moet hebben."

Uiteindelijk komen er in december 2021 vier laadpalen op het Marineterrein in Amsterdam te staan, als onderdeel van [→ Marineterrein Amsterdam Living Lab](#).

Human elements en non-human elements

Daaraan voorafgaand is 2021 een jaar van onderzoek naar hoe die nieuwe laadpaal er uit moet komen te zien. Dat onderzoek onderscheidt zich



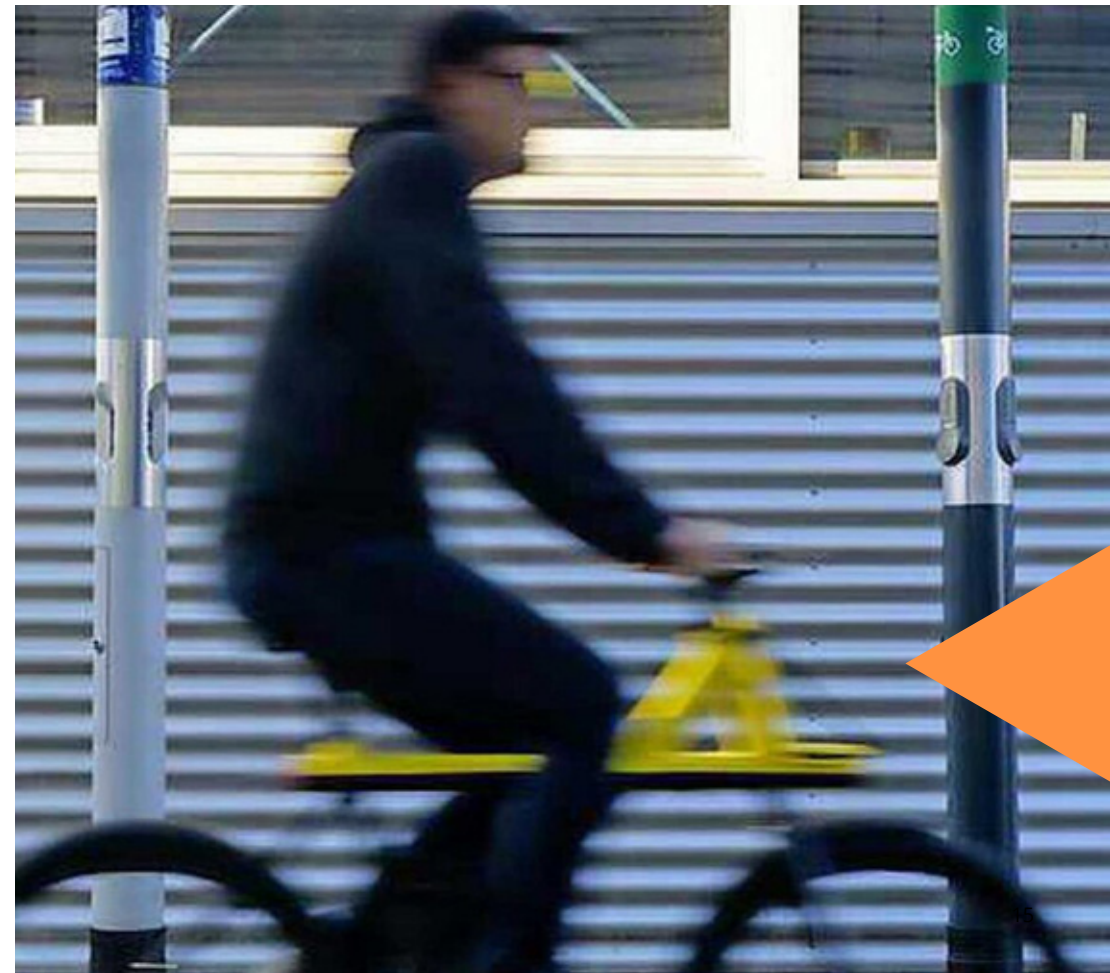
van andere onderzoeken vanwege een nieuwe onderzoeksmethode. Egbert-Jan: "In bestaande onderzoeksmethodes wordt altijd een stakeholderanalyse gemaakt. Ik vind zo'n analyse niet meer van deze tijd, het komt uit de periode dat we dachten dat nog alles om mensen draaide. Mijn visie, en die van vele andere onderzoekers met mij, is dat de wereld niet om de mensen draait, maar om het totaal. Je hebt *human elements* en *non-human elements* die op hetzelfde niveau staan, je maakt een situationele analyse. We kijken welke elementen er überhaupt een rol spelen en splitsen dit naar *human* en *non human* elementen, bij de *non-human* elementen hoort bijvoorbeeld technologie, maar ook beleidsplannen van een gemeente.

Als je op deze manier naar de te onderzoeken wereld kijkt en de situatie in beeld brengt, komt bijvoorbeeld ook het beleid van de gemeente Amsterdam in relatie tot laadpalen in de openbare ruimte naar voren. Het blijkt dat de gemeente Amsterdam überhaupt geen laadpalen toestaat in de openbare ruimte, een bijzonder essentieel element als je de elektrificatie in de stad wil doorzetten. Tijdens dit onderzoek kwamen we er achter dat je wel een nieuw model laadpalen kan ontwikkelen, maar als het systeem nog niet zover is, hebben die palen niet veel zin."

Gezamenlijk optrekken voor vermindering van CO2

"Als aanbeveling voor vervolgonderzoek hebben we dan ook opgenomen dat de HvA duurzaamheidsmanagers en de mensen van de facilitaire dienst betrokken moeten worden bij HvA breed onderzoek naar de laadinfrastructuur. Daarmee kun je dan een businessmodel ontwikkelen dat veel meer gericht is op de langetermijnvisie en zonder de drijfveer van

economische winst. Het gaat om het welzijn van de HvA studenten, haar medewerkers en van de bewoners van de gemeente Amsterdam. Wij, als HvA zouden allemaal al een enorme bijdrage kunnen leveren aan de CO2 reductie door die elektrificatie te steunen voor het woon-werkverkeer van alle campusbezoekers.



Project DoE

In 2021 heeft onderzoeker Richard Martina zijn eerder toegekende onderzoeks KIEM-aanvraag van Regieorgaan SIA uitgevoerd. DoE staat voor Degrees of Engagement. Binnen het DoE-onderzoek wordt samengewerkt door het lectoraat Entrepreneurship, → [KplusV](#) en → [Amsterdam Smart City](#). Het onderzoek draait om kenmerken voor de betrokkenheid van stakeholders bij samenwerkingsprojecten tussen meerdere sectoren voor het oplossen van 'wicked problems'.

Wicked problems zijn taaie vraagstukken, die moeilijk oplosbaar zijn. De vraagstukken laten zich slecht structureren en beheersen. Niemand weet precies hoe de vork in de steel zit. Woorden die ermee samenhangen zijn 'ongestructureerd', 'ontembaar en 'duivels'. De aardbevingsproblematiek in Groningen is een sprekend voorbeeld van een wicked problem. De organisatie van de asielketen is een ander voorbeeld, of de fusies en samenwerkingsvraagstukken in de zorg, de uitvoeringsproblemen in de sociale zekerheid bij gemeenten, en de inrichting van de kennisinfrastructuur in het onderwijs.

Bron: [galangroep.nl](#)

Vanwege de opkomst van de grootschalige, ecologische, sociale en economische uitdagingen van dit moment, die 'wicked' van aard zijn, worden samenwerkingen tussen meerdere sectoren gebruikt als nieuwe inter-organisatorische structuren. Op deze manier wordt er geprobeerd om innovatieve oplossingen voor deze *wicked problems* te ontwikkelen. De coördinatie van deze samenwerkingen is cruciaal om die samenwerkingen tot een succes te maken. → [Oskam \(2020\)](#) ontdekte dat de coördinatoren van deze samenwerkingen specifieke tools nodig hebben om de stakeholders actief te betrekken. Bovendien blijkt uit sessies met de praktijk dat deze coördinatoren zelf vinden dat de bestaande instrumenten die ze tot hun beschikking hebben, weinig ondersteuning bieden bij de afstemming van partners in hun visie en bijdrage op basis van de projectattributen, maar ook bij hun organisatorische kenmerken en bij de individuen die de organisaties vertegenwoordigen.

De onderzoekers van dit HvA-project hebben in 2021 zestien cases bestudeerd. Ze verzamelden gegevens via interviews met zowel initiatiefnemers als coördinatoren van projecten, om daarna de data te coderen met behulp van ondernemerschap en managementliteratuur. De resultaten hiervan geven drie soorten projecten aan die een andere benadering van stakeholderbetrokkenheid vereisen: 1) transitieprogramma's, 2) nieuwe productontwikkeling en 3) algemene projecten.

Voor deze drie soorten projecten hebben de onderzoekers de Degrees of Engagement (DoE) toolkit ontwikkeld. De toolkit bestaat uit vijf afzonderlijke canvassen die door de coördinatoren gecombineerd kunnen worden gebruikt om partners op één lijn te brengen door middel van stakeholderbetrokkenheid op drie niveaus:

- **Individueel:** bewustwording van de vaardigheden die nodig zijn om het project te coördineren en de vaardigheden die worden verwacht van individuele vertegenwoordigers van partnerorganisaties,
- **Project:** bewustwording genereren over de projectattributen,
- **Partnerschap:** bewustwording genereren over de bijdragen die van partners worden verwacht.

Na het genereren van bewustzijn op de drie niveaus, gaan de coördinatoren van multisectoriële samenwerkingen in discussie met stakeholders om de partners op één lijn te brengen.

Fawaka

Kinderen leren over duurzaam ondernemen

Wat zijn de effecten van een onderwijsprogramma over sociaal en duurzaam ondernemen voor kinderen op de basisschool? Veranderen de kinderen in hun denken en gedrag? En willen meer kinderen later 'sociaal ondernemer' worden?

Met deze vragen gingen → [Amsterdam Impact](#), → [Fawaka Ondernemersschool](#) en de Hogeschool van Amsterdam eind 2020 een samenwerking aan. Fawaka leert kinderen en jongeren over sociaal en duurzaam ondernemen. Met steun van Amsterdam Impact (het programma van de gemeente Amsterdam dat impact ondernemerschap bevordert) kon Fawaka in 2021 haar educatieve programma's op het gebied van duurzaam ondernemen aanbieden aan zo'n 450 Amsterdamse basisschoolkinderen. Het lectoraat Entrepreneurship van de Hogeschool van Amsterdam deed onderzoek naar de effecten van dit programma.

Juist over de effecten van zulke programma's bij kinderen en hun mening was nog weinig bekend, zo bleek uit literatuuronderzoek. Daarom lag de nadruk op het verzamelen van data onder kinderen en hun ouders. Alle deelnemende kinderen vulden twee keer een enquête in: vlak voor de start van het programma en onmiddellijk na afloop. Van 337 kinderen was er uiteindelijk een voor- en nameting. Zestien groeps gesprekken en 37 korte interviews met ouders zorgden voor verdiepende informatie. De uitvoering van de programma's en het onderzoek vonden plaats in een moeilijke tijd, met beperkingen door maatregelen om het coronavirus in te dammen. Desondanks leverde het programma veel op.

Opbrengst van het onderzoek

Wat was die opbrengst dan precies? Vrijwel alle kinderen hebben hun *kennis* ontwikkeld tijdens het programma. Ze weten duidelijk meer over ondernemen, maar ook over duurzaamheid neemt de kennis toe. Meer kinderen zien een rol voor bedrijven bij het oplossen van maatschappelijke problemen.



“

*“Een bedrijf moet wel iets goed doen voor de wereld.
Maar als het dat niet doet, moet het ook niet weer iets slechts
doen voor de wereld.”*

(leerling groep 7)

Op het gebied van *vaardigheden en attitude* nemen de verschillen tussen jongens en meisjes af. Het lijkt erop dat meisjes meer zelfvertrouwen krijgen. De resultaten uit de groeps gesprekken wijzen erop dat de kinderen verschillende ondernemende vaardigheden aanleren. En meer kinderen denken dat bedrijven kunnen helpen bij het oplossen van grote problemen in de wereld’.

“

*“Ik zou wel een bedrijf willen hebben, waardoor de aarde niet
meer gaat opwarmen en waardoor al het plastic niet meer
in de zee komt én om een business te hebben om veel
geld te verdienen.”*

(leerling groep 6)

Op het gebied van *intenties* (willen ze later zelf ondernemer worden?) is het beeld divers. In het algemeen zeggen na afloop minder kinderen zelf te willen gaan ondernemen dan voor het programma. Kinderen ontdekken dat een bedrijf beginnen ingewikkeld is. Maar het beeld is wisselend: sommige kinderen worden juist heel enthousiast; en ook hier worden de verschillen tussen jongens en meisjes flink verkleind. De animo om later een rol te nemen bij ‘oplossen van grote problemen in de wereld’ neemt wel licht toe. En een aantal kinderen is al bezig met het uitdenken van ideeën waarbij geld verdienen wordt gecombineerd met iets goeds doen.

“

*“Ik dacht eerst dat het geld gewoon naar mij ging als ik
een bedrijf had. Nu weet ik dat je het geld ook naar een
goed doel kan brengen.”*

(leerling groep 7)



Fotograaf Jurje Rompa

Over het programma zijn de kinderen enthousiast, ze zeggen plezier te hebben gehad en nieuwe dingen te hebben geleerd. Ze zijn trots op wat ze bereikt hebben. Ook ouders geven aan dat hun kinderen het programma leuk hebben gevonden, nieuwsgieriger zijn geworden en zich meer bewust zijn van het hergebruik van producten.

Onderzoeker Maarten Hogestijn: “Alles bij elkaar geeft dit onderzoek aan dat de kinderen die deelnemen aan de Fawaka-programma’s meer leren over ondernemen en duurzaamheid, en dat een deel van de kinderen deze onderwerpen ook aan elkaar koppelt. Daarnaast lijkt het programma verschillen tussen jongens en meisjes te verkleinen op het gebied van (perceptie van) vaardigheden én intenties om later te gaan ondernemen, ze krijgen een realistischer beeld van ondernemerschap. Tot slot zeggen meer kinderen later een rol te willen nemen bij ‘oplossen van grote problemen in de wereld’. Dat is een mooi perspectief!”

Het eindrapport van het onderzoek is juli 2022 gepubliceerd.

→ [Onderzoekresultaten FAWAKA](#)

Onderwijs ontwikkelen voor stedelijke uitdagingen binnen Erasmus+ Programma Urban Goodcamp

Urban Goodcamp: in zeven Europese steden, waaronder Amsterdam, gaan kennisinstellingen zich inzetten voor stedelijke uitdagingen. In 2021 vond de aftrap plaats van dit Erasmus+ programma.

Centraal staat het ontwikkelen van onderwijs dat aansluit bij actuele en urgente uitdagingen in de stad, en als kennisinstelling een netwerkfunctie vervullen die stakeholders rond deze uitdaging met elkaar verbindt in het zoeken naar oplossingen. Voor de HvA zijn onderzoekers Patricia van Hemert, Marco van Hees en Claudia Cuypers betrokken. De eerste stap in het onderzoek betreft het in kaart brengen van de stedelijke uitdagingen van de Metropoolregio Amsterdam. Er zijn natuurlijk ontzettend veel vraagstukken, waaronder woningnood, digitalisering, mobiliteit en daarmee samenhangende luchtvervuiling, de vraag naar lokale voedselsystemen, het tot stand brengen van een circulaire economie, afnemende groenvoorzieningen en toenemende water- en hitteoverlast.

Thema's biodiversiteit en klimaatadaptatie

Met een uitgebreid bronnenonderzoek brengen de onderzoekers de status van bovenstaande thema's in kaart. Ook worden er diverse expertinterviews gehouden – vanwege corona allemaal online. Zo deelt Jopie Nooren, voorzitter van het College van Bestuur van de HvA, haar visie op de uitdagingen waar de stad voor staat, mede vanuit haar activiteiten voor de Amsterdam Economic Board.

“Door de combinatie van literatuuronderzoek en gesprekken met experts, kregen we steeds beter in kaart welke uitdagingen er speelden, maar ook: bij welke thema's de grootste kansen lagen om binnen dit project een rol van betekenis te spelen”, aldus Claudia Cuypers.

Na dit voortraject besluiten de onderzoekers de thema's biodiversiteit en klimaatadaptatie te omarmen als centraal thema voor uitwerking in het project. Claudia licht toe: “Op beide thema's vinden er al diverse ontwikkelingen plaats in de Metropoolregio, maar we constateren dat er weinig synergie tussen beide onderwerpen is. Het verhogen van biodiversiteit en het werken aan een klimaatadaptieve stad gaat hand-in-hand. Het lijkt ons een kansrijke stap als we stakeholders die aan beide thema's werken met elkaar kunnen verbinden. Dit is een ambitie die goed past bij wat we binnen een project als dit kunnen realiseren.”

Onderwijsactiviteiten

Het project loopt tot en met 2023. Als eerste is er een consultatiebijeenkomst met een brede groep stakeholders die werkt aan biodiversiteit en klimaatadaptatie. Met hen delen de onderzoekers de eerste conclusies, waarbij validering én verrijking hiervan centraal staat. Vanaf oktober 2022 staan onderwijsactiviteiten gepland, waarbij studenten in twee bootcamps gaan werken aan oplossingen voor de eerder geformuleerde en gevalideerde problemen. Ook volgen er diverse inspirerende Innovatietours door de stad, waarin de studenten op bezoek gaan bij bedrijven en instellingen die al een actieve bijdrage leveren aan de betreffende thema's.

Ondertussen komen de onderzoekers maandelijks online bijeen met hun Europese collega-onderzoekers om ook de voortgang in Venetië, Ljubljana, Parijs, Madrid, Kopenhagen en Helsinki te vernemen en kennis uit te wisselen. In 2022 vindt, na corona, ook eindelijk de eerste fysieke consortiumbijeenkomst plaats!

→ [Urban Goodcamp projectinformatie](#)

URBAN
GOODCAMP



Gefinancierd door
de Europese Unie

Oplus voor meer ondernemende vaardigheden

Begin december 2021 werd de intentieverklaring Oplus door gemeente Amsterdam, ROC Amsterdam-Flevoland, ZZP Nederland en de Hogeschool van Amsterdam ondertekend.

Oplus is een platform waar ondernemers, werknemers, werkzoekenden en studenten worden gefaciliteerd in hun ontwikkeling tot 'wendbare professionals'. Zij kunnen leren hoe ze het beste kunnen halen uit hun bedrijf of loopbaan, door hun talenten beter te benutten, meer waarde uit het werk te halen, en hun toekomst in eigen hand te nemen en te houden.

Een wendbare professional ben je niet zomaar; daar zijn ondernemende vaardigheden voor nodig. Deze vaardigheden kun je ontwikkelen door scholing, door ervaringen te delen, en door gebruik te maken van kennis.

Ontmoeten - Opleiden - Onderzoeken

Er zijn drie pijlers die via het platform Oplus verder uitgewerkt worden: Ontmoeten, Opleiden en Onderzoeken. De HvA en het programma Ondernemerschap richt zich op de pijler Onderzoek. Binnen deze pijler wordt onderzocht hoe professionals beter ondersteund kunnen worden bij de levenslange ontwikkeling en verbetering van ondernemende vaardigheden. Vragen zijn: Hoe ontwikkelen we een gedeeld vocabulaire voor ondernemende vaardigheden? Hoe sluiten we aan bij de belevingswereld van de praktijk? Via welke netwerken zoeken ondernemers naar nieuwe kennis? Hoe ontsluiten we aanbod en maken we het aantrekkelijk voor ondernemers om actief deel te nemen?



Het digitale platform → [Onderneemvaardig](#) faciliteert het netwerk in wording. Hier kunnen ondernemers elkaar vinden en van elkaar leren.

Jopie Nooren, voorzitter van het College van Bestuur (CvB) van de HvA: *'De HvA vindt het belangrijk dat we de krachten bundelen om te zorgen dat ZZPers in Amsterdam succesvol zijn en blijven doordat ze de gelegenheid krijgen om hun kennis en skills levenslang te ontwikkelen. Wij willen daar graag samen met ROC Amsterdam, ZZP Nederland en de gemeente Amsterdam aan bijdragen via het doen van onderzoek en het verzorgen van scholing. Het onderzoek dat we in 2022 starten geeft inzicht in hoe professionals beter voorbereid en ondersteund kunnen worden bij de levenslange ontwikkeling en het verbeteren van hun ondernemende vaardigheden.'*

Ondernemerschap in het voortgezet onderwijs

In 2020 ontvangt Sultan Göksen (onderzoeker bij het Lectoraat Entrepreneurship) een NWO promotiebeurs met haar onderzoek naar Ondernemerschap in het voortgezet onderwijs. In 2021 rondt ze haar eerste deelstudie af.

In deze eerste deelstudie onderzoekt ze wat de stand van zaken is in het veld op het gebied van ondernemerschapsonderwijs van het vmbo tot en met het vwo. Wat is er al op dit gebied? Wat wordt er gedoceed? Om deze informatie te analyseren gebruikt ze de → [11 design principles](#) die in het brede ondernemerschapsonderwijs aanwezig horen te zijn.

Sultan: “Met breed ondernemerschapsonderwijs bedoel ik echt de ondernemende vaardigheden die je studenten aanleert. Dus niet het ‘smalle onderwijs’ zoals bijvoorbeeld een meer specifieke opleiding als accountancy. We zijn echt op zoek gegaan naar de brede definitie van ondernemerschap. We hebben 41 interviews afgenomen op 36 verschillende scholen en daarnaast nog extra documenten ontvangen van 59 scholen. Die data hebben we naast de design principles gelegd en kunnen vaststellen dat dit de huidige stand van zaken is met betrekking tot de ontwerpprincipes waar de scholen hun studenten op scoren.”

“Vanuit al die ontvangen data hebben we zelf ook een aantal punten geformuleerd die opvielen. Het viel onder andere op dat sommige scholen een hele duidelijke visie hadden op het gebied van ondernemerschapsonderwijs en andere scholen weer helemaal niet. Op sommige scholen waren leerdoelen geformuleerd, andere scholen hadden een budget beschikbaar om docenten daadwerkelijk uren te geven voor het vak en weer andere scholen brengen het vak onder bij het vak bedrijfseconomie. Alle resultaten hebben we enerzijds vanuit de design principles en anderzijds vanuit de punten die ons



opvielen vanuit de data belicht. Dit is het uitgangspunt voor de tweede deelstudie geworden, een Delphi-studie. We willen een ontwerp maken om ondernemerschapsvaardigheden te meten. In deze Delphi-studie kijken we welke ondernemerschapsvaardigheden docenten belangrijk vinden. We betrekken niet alleen docenten uit het voortgezet onderwijs, maar ook mbo, hbo en wo docenten.”

Tweede deelstudie, 3 rondes

“Ik doe de tweede deelstudie in drie rondes, de eerste ronde is nu gestart met alleen open vragen naar de gewenste vaardigheden en attitudes, de tweede ronde vat ik deze samen en laat ik de docenten kiezen welke vaardigheden ze de belangrijkste vinden. In de derde ronde confronteer ik de docenten met de antwoorden van de anderen: zijn ze het er mee eens en wat zouden ze nog aanpassen? In de volgende deelstudie ga ik een programma (her) ontwikkelen wat volledig voldoet aan de design principles, een designstudie. Het uiteindelijke doel, de laatste studie, is een meetinstrument ontwikkelen en deze weer testen onder 350 leerlingen. Je wil aan de ene kant weten welke vaardigheden als belangrijk worden gezien zodat we een tool kunnen ontwikkelen om die vaardigheden te meten, aan de andere kant wil je ook draagvlak creëren onder de docenten zodat ze een tool krijgen die ze ook daadwerkelijk gaan gebruiken.”

“Ik heb de eerste deelstudie gepresenteerd op de 3E conferentie in Dijon. Er is een heel specifieke groep onderzoekers bezig met dit onderwerp en zo kon ik hele goede feedback verzamelen. Ook is het heel waardevol om de mensen te

ontmoeten waar je in je stuk naar verwijst. Alle feedback is verwerkt in mijn artikel en binnenkort wordt het gepubliceerd in een journal.”

“Na mijn promotie wil ik het voortgezet onderwijs weer in om daar te werken met het meetinstrument wat ik nu aan het ontwikkelen ben en dit samen met andere docenten verder brengen.”

“De reden dat ik dit onderzoek perse wilde doen, was dat ik na jaren ondernemerschap te hebben gedoceed op het voortgezet onderwijs dacht: zijn we nu werkelijk wekelijks die tijdsinvestering aan het doen, zonder een meetinstrument of iets dat in kaart brengt waar de studenten staan met hun vaardigheden? Studenten kunnen een certificaat tonen, maar het vervolgonderwijs weet helemaal niet wat ze precies hebben geleerd. Ik wil bewustwording creëren in het voortgezet onderwijs en het gesprek hierover op gang brengen: wat willen we, los van kennis, wat leerlingen aan vaardigheden meekrijgen? Als we dat transparanter kunnen maken, kan je als docent daar ook veel beter op sturen met je onderwijs. Voor dit onderzoek moest ik tijdelijk het voortgezet onderwijs verlaten, maar ik ga zeker terug en hoop dan dit instrument te gebruiken in de praktijk en samen met collega's verder te brengen. Dit onderzoek is een belangrijke eerste stap.

Pilotproject - MKB innovatie traineeship

Een uniek traineeprogramma van de Hogeschool van Amsterdam in samenwerking met twaalf andere hogescholen dat studenten de kans biedt om af te studeren op een innovatievraagstuk uit de praktijk binnen het midden- en kleinbedrijf.

Het → [MKB Innovatie Traineeship](#) ging van start in 2021 als pilotproject. Jildou Steensma is projectleider vanuit de Hogeschool van Amsterdam. Studenten die afstuderen binnen het project kunnen daarna binnen datzelfde bedrijf in dienst te komen. Zowel tijdens de afstudeerperiode als de periode daarna wordt de student begeleid door onderzoekers die werkzaam zijn op een van de aangesloten hogescholen. Het traineeship rust op drie pijlers:

- Professionele en persoonlijke ontwikkeling
- Innovatie
- Ervaring opdoen in het MKB

Het initiatief is gestart vanuit het ministerie, regieorgaan SIA en de Vereniging Hogescholen. De vragen die er lagen waren: hoe kunnen we het mkb en de kennisinstellingen dichterbij elkaar brengen, en hoe brengen we de kennis die wordt ontwikkeld in het onderzoek sneller over aan het mkb?

Jildou: "Het was een uitdagend eerste jaar, we zijn gestart met een kleine club van vijf trainees allemaal ondergebracht bij verschillende mkb's. We hebben samengewerkt met de Hogeschool Inholland en onze beide groepen samengevoegd. Samen hebben we een tour door Amsterdam gemaakt langs veel verschillende mkb-bedrijven zoals → [Kesbeke](#), [De Prael](#) en [Tringtring](#)." "Daarnaast hebben we masterclasses rondom bijvoorbeeld stressmanagement en circulaire economie gehouden en zijn er verschillende mkb'ers aan het woord geweest om hun verhaal te vertellen. We willen dat de studenten nadenken over wie ze zijn als professional als ze straks zijn afgestudeerd en de arbeidsmarkt opgaan. Uiteindelijk is er maar één student ook daadwerkelijk in dienst getreden bij zijn/haar bedrijf. Dat is natuurlijk nog niet waar we op hadden gehoopt, maar het is een pilotproject. We gebruiken dit resultaat om





van te leren en in 2022 het programma wat bij te stellen. Het matchen tussen onderzoeker, student en mkb bleek lastig, omdat de belangen verschillen. We hebben de rol van de onderzoeker minder zwaar gemaakt: in plaats van een onderzoeker voor 1,5 jaar te binden aan het begeleiden van een traineeship, kijken we nu veel specifieker naar welk onderwerp de student heeft en in welke fase er behoefte is aan de coaching van een onderzoeker. Dan kunnen we heel direct, voor kortere tijd, een onderzoeker koppelen.”

“Ook werven we naast studenten die nog gaan starten met afstuderen, ook studenten die al aan het afstuderen zijn en eventueel graag bij dat bedrijf willen blijven werken. We bieden ze dan een traineeship aan. Het mkb heeft vaak geen mogelijkheden voor een traineeship, wij kunnen dit op deze manier wel bieden.”

Voordeel voor alle deelnemers

“Het voegt veel toe voor zowel het bedrijf, als voor de student en de onderzoeker. Als mkb'er krijg je naast een medewerker die zich actief ontwikkelt, zowel een link naar de hogeschool en haar netwerk als naar de onderzoeker met zijn of haar kennis op het gebied van relevante innovaties binnen jouw vakgebied. Andersom is het voor onderzoekers een gouden mogelijkheid om mee te kijken in de praktijk en te ontdekken welke innovatievraagstukken daar spelen. We hebben een hele fijne samenwerking met Inholland gehad dit afgelopen jaar, ik zie ook nog veel meer potentie in de samenwerking met andere hogescholen. En waar ik heel trots op ben, is dat we van echt alle participerende mkb'ers terugkrijgen dat ze heel graag willen samenwerken met de HvA.”

HvA Venture Centre

Het Venture Centre heeft zich de afgelopen jaren zo bewezen dat ze in 2021 zijn omgedoopt tot het HvA Venture Centre. De werkzaamheden worden dan ook voortgezet onder vlag van de Hogeschool van Amsterdam. Maar wat doe je in een jaar waarin studenten voor een groot deel niet naar school mogen en collega's ook voornamelijk vanuit huis werken?

In 2021 heeft het HvA Venture Centre de studentenstilte die de pandemie met zich meebracht gebruikt om het proces rondom hun 10K startupprogramma goed onder de loep te nemen en op zoek te gaan naar een optimale ondersteuning voor studentondernemers.

Studenten sneller aanhaken

Carmen Been, projectleider studentondernemerschap bij het Venture Centre: "We hebben vooral gekeken naar hoe we eerder in het proces al zicht op de innovatieve ideeën konden krijgen binnen de HvA. Hoe kunnen we in het voortraject naar 10K al meer ondersteuning bieden aan studenten. Uit eerdere jaren bleek bijvoorbeeld dat de studenten van de verschillende opleidingen elkaar moeilijk konden bereiken. Als je een product design-idee hebt, blijkt het heel erg lastig een student bedrijfskunde te vinden die je zou kunnen helpen met zijn of haar kennis het product op de markt te brengen. Dat onderlinge contact

- Het HvA Venture Centre is een HvA breed programma om studenten te inspireren en te faciliteren om met creatieve oplossingen en duurzame innovaties aan de toekomst te werken. Binnen het HvA Venture Centre bestaan meerdere services, zoals onder andere het juridisch spreekuur en de bijzondere ondernemersregeling (een speciale studieregeling voor studenten die ook ondernemer zijn). Het 10K incubator programma is het grootste programma van het HvA Venture Centre. Het programma biedt Startups ondersteuning voor duurzame innovaties, creatieve oplossingen en innovatieve ideeën van studenten. Zie ook pagina [..] in dit jaarverslag.



tussen de verschillende opleidingen blijkt een struikelblok om je idee verder vorm te geven. Als er iemand is die deze studenten wél bij elkaar kan brengen, zijn wij het. Als HvA breed programma en dus niet aan een opleiding gekoppeld, zouden wij hierin een ondersteunende functie moeten hebben.”

“We zijn onder andere bij collega’s in Bologna langsggegaan om te kijken hoe zij dit vraagstuk aanpakken. Vanuit die verzamelde kennis hebben we besloten een → [‘Call for Ideas’](#) op te zetten. In die call vragen we alle studenten in een paar zinnen hun innovatieve idee aan te dragen, bewust zo laagdrempelig mogelijk. Op deze manier zitten we als programma al veel eerder in het proces van de studentondernemer en kunnen we veel gericht ondersteunen. We hebben nu tijdens de start van het traject al vaker met de startups gesproken en op die manier al eerder in het proces kunnen meekijken en sturen, wat uiteindelijk voor nog beter voorbereide startups tijdens 10K zorgt.

Na je ‘Call for Ideas’ kan je meedoen aan de → [‘Call for team members’](#), wie heb je nodig uit welke opleiding om je idee verder te ontwikkelen. Wij nemen dan de rol van vacaturebank op ons en gaan de student proberen te koppelen aan studenten uit andere opleidingen.

Uiteindelijk worden de teams gevormd en uitgenodigd voor de → [HvA Startup Day](#). Daar maken ze een vliegende start op het gebied van ondernemerschap. Ze krijgen een kijkje in de keuken, hoe voelt dat nou om onderdeel te zijn van 10K, welke workshops kan je verwachten, welke andere ondernemers zijn er, wat voor sprekers én je leert vooral veel andere gemotiveerde studenten kennen, wat uiteraard goed is voor het opbouwen van je netwerk.”



Binnen de HvA probeert het programma Ondernemerschap ook het oude beeld dat kleeft aan ondernemerschap - dat van de zakkenvullende CEO - te veranderen. Carmen: “Dit doen we bijvoorbeeld door de → [Pressure Cooker](#) die we in 2021 ook hebben gedraaid, waar we naar opleidingen gaan waar ondernemerschap niet heel bekend of logisch is, zoals bijvoorbeeld bij de opleiding verpleegkunde. Wij proberen de eerste en tweede jaars te inspireren op het gebied van innovatie en duurzaamheid binnen hun vakgebied en te laten zien dat je ook met die vaardigheden op jouw gebied impact kan maken.”

“Tijdens covid-19 heeft er gelukkig wel een lichter van 10K kunnen draaien, weliswaar iets kleiner, maar het heeft een hele hechte groep studenten opgeleverd. Ze waren er altijd, ze hielpen elkaar, dachten mee bij problemen, coachten elkaar en kwamen naar elke masterclass. Er zat zoveel energie in die groep, dat was in die tijd echt erg fijn om te ervaren.”

10K - Blic Design B.V.

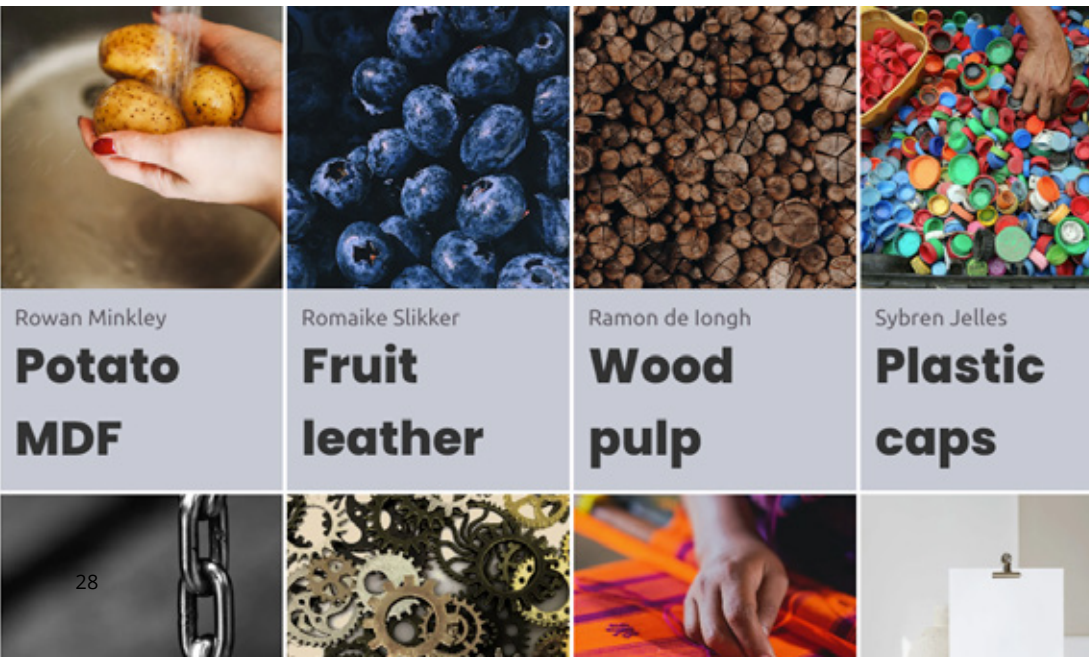
“Zegt het voort en geef meer aandacht aan het bestaan van 10K bij het HvA Venture Centre!”

Romaïke Slikker heeft met de onderneming *Blic Innovation* die ze runt met haar collega Ramon de Jongh, meegedaan aan Incubator programma 10K bij het Venture Centre van de HvA. Samen startten zij al eerder een onderneming tijdens hun HvA opleiding *Product Design* bij de faculteit Techniek. Vanwege een bedrijfsconstructie die niet goed bleek te werken, is deze onderneming vroegtijdig gestopt. Na het behalen van hun Bachelor rollen ze bij toeval het 10K programma in.

“We wisten nog niet exact wat we wilden gaan doen als onderneming, alleen dat de uitgangspunten van 10K op het gebied van duurzaamheid en circulariteit perfect aansloten op wat wij wilden met onze onderneming. In onze opleiding had duurzaamheid zeker de focus: je bent je ervan bewust dat je producten maakt voor de nieuwe wereld en aangemoedigd om circulair te werken. We misten alleen de handvatten voor hoe je dit dan daadwerkelijk aanpakt. Je leert wat duurzame materialen zijn, maar niet hoe je deze daadwerkelijk toepast op het moment dat je carrière van start gaat en je wellicht in een bedrijf terecht komt waar ze überhaupt nog geen ervaring hebben met circulair werken. Het is sowieso lastig om producenten te vinden voor het maken van je product en al helemaal als je met circulaire materiaal wil werken. Het gaat vaak om nieuwe materialen met bijzondere bewerkingsmogelijkheden. Als het traject niet soepel loopt, ben je snel geneigd om terug te vallen op ‘virgin’ materialen die dus niet gerecycled zijn.”

Uitbroeden van het bedrijfsidee

“We hebben de twintig weken van 10K Incubator echt gebruikt voor het uitbroeden van ons ei, ons bedrijfsidee. We weten wie we zijn, we weten wat we tof vinden, maar wat willen we nu écht? Pas aan het eind van het programma kwamen we daar achter. We gaan een marktplaats starten (WasteBase), waar producenten uit de Nederlandse industrie hun reststromen kunnen plaatsen en verkopen aan de ontwerpers van nu:



studentontwerpers en starters. We willen deze partijen bij elkaar brengen zodat er minder nieuwe grondstoffen gebruikt hoeven worden. Er zijn heel veel verschillende reststromen uit de industrie die potentie hebben om iets te worden, maar nu vanwege het gemak bij het restafval terechtkomen. Het is vaak te duur om de reststromen terug te brengen in de eigen productielijn. Zuur voor de producent, want ze moeten betalen voor de inzameling van restafval.”

“We hopen dat aan de ene kant jonge ontwerpers op een goedkopere manier aan duurzame materialen kunnen komen en aan de andere kant dat het restafval van de producenten wordt gereduceerd.”

Die twintig weken tijdens de incubator zijn een rollercoaster

“Die twintig weken tijdens de incubator zijn een rollercoaster, je gaat echt van hoge pieken en denken dat je alles exact op de rit hebt, naar diepe dalen en je afvragen of je überhaupt wel op de goede plek zit. Het heeft daarna veel weg van een ontwerpproces, je start heel enthousiast, daarna zwakt het wat af en pas tegen het eind krijg je weer grip op waar je mee bezig bent en krijgt het idee vorm. Ik heb veel gehad aan de gastsprekers: van wat het psychologische effect is van de kleding die je aantrekt tijdens een pitch bij een bedrijf tot welke lichaamshouding je dan het beste kan aannemen. Je hebt iets aan deze tips voor de rest van je leven wat. Ook is er een wereld voor mij opengegaan met



sprekers over *venture capital*, *pivoting* en *startkapitaal*. Alles was nieuw voor mij! Als we dit startup-traject zonder de HvA hadden gedaan, waren veel van deze begrippen onbekend gebleven. Er zijn zoveel resources binnen de HvA op het vlak van ondernemen waar ik het bestaan niet van wist, het zou echt heel goed zijn als hier nog veel meer bekendheid aan gegeven wordt.”

MKB Digital Workspace

Mkb-bedrijven met digitaliseringvraagstukken koppelen aan studenten die hen daarmee kunnen helpen. Dat is wat MKB Digital Workspace doet. In 2019 werd de MKB Digital Workspace (MDW) opgezet met als doel het mkb uit de metropoolregio Amsterdam te matchen aan tech-studenten van diverse opleidingen binnen de VU, UvA en HvA. Het lectoraat Entrepreneurship doet onderzoek naar de effecten van dit project.

Een gebrek aan digitale vaardigheden bij het mkb kan ervoor zorgen dat bepaalde risico's worden onderschat, bijvoorbeeld op het gebied van cyberbeveiliging, dataprivacy, compliance en automatiserings. Het MDW helpt het mkb door studenten en docenten deze vraagstukken te laten behandelen binnen het curriculum. Zo profiteert niet alleen het mkb, maar ook de student die op deze manier zowel werkervaring opdoet als een netwerk opbouwt binnen het mkb.

In de drie jaar dat het project draait is er inmiddels een bestand van 700 mkb-bedrijven opgebouwd die gekoppeld willen worden aan studenten. Ook biedt de MDW inmiddels drie vormen aan om als mkb'er met studenten aan de slag te gaan. Masterclasses online marketing: in samenwerking met enkele partners zijn er vier masterclasses online marketing ontwikkeld voor ondernemers. Projecten met studenten: studenten en docenten behandelen samen vraagstukken van ondernemers als onderwijsproject. Aan de slag met werkstudenten: studenten kunnen binnen deze vorm aan meer complexe vraagstukken werken. De studenten werken als bijbaan aan het verbeteren van de online marketing, software ontwikkeling of e-commerce.

Joost Reimert is projectleider van dit project waar inmiddels 700 MKB bedrijven bij zijn aangesloten. Joost: "MKB Digital Workspace heeft echt een sprong gemaakt in 2021. De samenwerking tussen docenten, studenten en het MKB is enorm gegroeid en verstevigd."

Op de website van MKB Digital Workspace zijn vele voorbeelden van de projecten tussen mkb-ers en studenten te vinden.

→ <https://www.mkbdigitalworkspace.nl/cases>



Team 2021

Lector

Ingrid Wakkee

Senior onderzoekers

Juanfra Alvarado Valenzuela

Patricia van Hemert

Iteke van Hille

Maarten Hogestijn

Jeanne Martens

Richard Martina

Project onderzoekers

Marco van Hees

Egbert Jan van Dijk

Pedro Lopes de Carvalho

Promovendi / junior Onderzoekers

Maurik de Groot

Sultan Göksen

Saskia Stoker

Kristin Webb

Teamleden 2021 die niet meer bij ons werken

Bart van Grevenhof, Jeanne Martens, Yessica Ijpma,

Pedro Lopez de Carvalho, Ludo van Muilekom,

Isabella Lucassen

Projectleiders & community managers lectoraat

Jildou Steensma

Claudia Cuijpers

Yessica Ijpma

Ludo van Muilekom (tot augustus)

Venture Centre Team

Bart van Grevenhof

Carmen Been

Office Manager

Emma Douque

Afstudeerders / stagiaires

Wessel Vergeer

Celine Zwijs

Kadriye Tizan



1 January 2021 – 31 December 2021

Listing of Research outputs Entrepreneurship | AUAS

Kör, B., Krawczyk, A., & Wakkee, I. (2021). Addressing food loss and waste prevention. *British Food Journal*. <https://doi.org/10.1108/BFJ-05-2021-0571>

Kör, B., Mutlutürk, M., & Caniels, M. (2021). Analysing and visualising the trends in knowledge management: towards a normative knowledge management framework. *International Journal of Knowledge Management Studies*, 13(1). <https://doi.org/10.1504/IJKMS.2022.10042309>

Makri, A., Vlachopoulos, D., & Martina, R. A. (2021). Digital Escape Rooms as Innovative Pedagogical Tools in Education: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 13(8), [4587]. <https://doi.org/10.3390/su13084587>

DiVito, L., van Wijk, J., & Wakkee, I. (2021). Governing Collaborative Value Creation in the Context of Grand Challenges: A Case Study of a Cross-Sectoral Collaboration in the Textile Industry. *Business & Society*, 60(5), 1092-1131. <https://doi.org/10.1177/0007650320930657>

Kör, B., Wakkee, I., & van der Sijde, P. (2021). How to promote managers' innovative behavior at work: Individual factors and perceptions. *Technovation*, 99, 1-15. [102127]. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2020.102127>

Helmer, J., Lobacz, K., Kör, B., & Wakkee, I. A. M. (2021). Innovating digitally for service: a review of the innovation process literature focused on digital innovation and service innovation. *Procedia Computer Science*, 192, 2797-2806.

Kör, B., & Metin, B. (2021). Understanding human aspects for an effective information security management implementation. *International Journal of Applied Decision Sciences*, 14(2), 105-122. <https://doi.org/10.1504/IJADS.2021.10030447>

Alvarado Valenzuela, J. F. (2021). Business Connections of Migrant Entrepreneurs: Finding a Niche in the Diverse City of Amsterdam. In C. Y. Liu (Ed.), *Immigrant Entrepreneurship in Cities: Global Perspectives* (pp. 175- 193). (The Urban Book Series). Springer Publishing Company. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50363-5_8

Alvarado Valenzuela, J. (2021). Fenix Project In A Nutshell: Personal Reflections. In J. Alvarado Valenzuela, N.

Blagburn, & J. Martens (Eds.), *Project Fenix* (1 ed., pp. 15- 23). Amsterdam University of Applied Sciences & Northumbria University. https://issuu.com/knijenburg/docs/fenix_project/s/1325246

Mutlutürk, M., Kör, B., & Metin, B. (2021). The role of Edge/Fog computing security in IoT and Industry 4.0 infrastructures: Edge/Fog-based security in Internet of Things. In J. Phiri Chigwada, & G. Tsvuura (Eds.), *Handbook of research on information and records management in the fourth industrial revolution* (pp. 211- 222).

IGI Global Publishing. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-7740-0.ch014>

Kör, B., Krawczyk, A., & Wakkee, I. (2021). Addressing Food Loss And Waste Prevention. In *ACIEK 2021- Innovation, Entrepreneurship and Knowledge Academy Conference* <https://doi.org/10.1108/BFJ-05-2021-0571>

Hogenstijn, M., Trooster, H-J., Jacobs, B., & Cuypers, C. (2021). Building a transdisciplinary learning community around a SE minor program. In *EMES Selected Conference papers (2021 ed.)*. [ESCP-8EMES-3] (The EMES Conferences Selected Papers series). EMES Network. <https://emes.net/publications/conference-papers/8themes-selected-conference-papers/building-a-transdisciplinary-learning-community-around-a-se-minor-program/>

van Hille, I., de Bakker, F. G. A., Ferguson, J. E., & Groenewegen, P. (2021). Collective convening: Organizational and interorganizational-level tensions in joint cross-sector partnership formation: Cross-Sectoral Partnerships for Social Impact: Synergetic Interactions in and Around Partnerships (symposium). In *Proceedings of the Academy of Management 2021, OMT, SIM, PNP Division: A. Aristidou, A., S. Furnari, & M. Sadri. Cross Sectoral Partnerships for Social Impact: Synergetic interactions in and around partnerships. Symposium (SIM, interactions in and around partnerships. Symposium (SIM, OMT, PNP Divisions) (Vol. 2021, pp. 1-35)*

Stoker, S., Wakkee, I., & Martens, J. (2021). I'm not your stereotype: gendering entrepreneurial education (EE). In 3E Conference - ECSB Entrepreneurship Education Conference 2021 (pp. 1-17)

Hogenstijn, M. (2021). Catching up: The development of legal frameworks for social entrepreneurship in The Netherlands. Paper presented at The Social and Solidarity Economy: From the Margins to the Mainstream. <https://cdn-assets.inwink.com/e34b7337-d151-4294-a09a-36038b91b434/c1ba7fde-b299-48b0-8f60-2403ba3af25b?sv=2018-03-28&sr=b&sig=O3tEP%2B%2BDGersgaeyTdVqBkgMsFQFrSnQhrPCmMQzgpE%3D&se=9999-12-1T23%3A59%3A59Z&sp=r&rscd=inline%3B%20filename%3D%22Catching-up-the-development-of-legal-frameworks-for-social-entrepreneurship-in-TheNetherlands.pdf%22>

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J., & Wakkee, I. (2021). The Path To Entrepreneurship: Searching And Learning From Role Models. 1-13. Paper presented at 3E Conference 2021- ECSB Entrepreneurship Education Conference.

Johannes, K., Voordijk, H., Wakkee, I., & Aranda-Mena, G. (2021). Towards a leadership model for managing social change in maintenance networks. Paper presented at Recover Rebuild en Renew; Shifting Mindsets and Practices to Change the Future, United Kingdom.

Stoker, S., Rossano-Rivero, I., Rossano, S., Davis, S., & Wakkee, I. (2021). Towards an understanding of inclusive ecosystems. Paper presented at RENT XXXV. Turku, Finland, Turku, Finland.

van Hees, M., & Oskam, I. (2021). Unravelling repurposing: a taxonomy for a promising circular business model strategy. Paper presented at PLATE-2021, Ireland.

Hogenstijn, M., van Orden, C., de Bell, L., Drupsteen-Sint, L., de Vries, I., & Cuypers, C. (2021, Apr 22). Kennisnetwerk Sociaal Ondernemerschap Nederland: reactie internetconsultatie BvM. Kennisnetwerk Sociaal Ondernemerschap Nederland.

Tercanli, H. (Ed.), Martina, R. (Ed.), Ferreira Dias, M. (Ed.), Wakkee, I., Reuter, J., Amorim, M., Madaleno, M., Magueta, D., Vieira, E., Veloso, C., Figueiredo, C., Vitória, A., Gomes, I., Meireles, G., Daubariene, A., Daunoriene, A., Korntved Mortensen, A., Zinovyeva, A., Rivera Trigueros, I., ... Gutiérrez-Pérez, J. (2021). Educational escape rooms in practice: research, experiences, and recommendations. UA Editora. <https://doi.org/10.34624/rpxk-hc61>

Alvarado Valenzuela, J., Blagburn, N., & Martens, J. (Eds.) (2021). Project Fenix. (1 ed.) Hogeschool van Amsterdam. https://e.issuu.com/embed.html?d=fenix_project&u=knijenburg

van Vliet, H., Wakkee, I., Fukkink, R., Teepe, R., & van Outersterp, D. (2021). Rapporteren over doorwerking van praktijkgericht onderzoek. Hogeschool van Amsterdam.

Hogenstijn, M. (2021). The story of Tony's Chocolonely - update December 2020. Innovation Exchange Amsterdam.

Ballafkih, H. (Author), & Hogenstijn, M. (Author). (2021). Breng de mens terug in het werk. Web publication/site, Socialevraagstukken.nl. <https://www.socialevraagstukken.nl/breng-de-mens-terug-in-het-werk/>

de Groot, M. (Author). (2021). Entrepreneurs must reflect on their sales role and get into action! Especially during Covid-19. Web publication/site, The European Business Review. <https://www.europeanbusinessreview.com/entrepreneurs-must-reflect-on-their-sales-role-and-get-into-action-especially-during-covid-19/>

Listing of Activities

Participating in or organising an event

Alvarado Valenzuela, J., Blagburn, N., Martens, J., Wakkee, I., Cunningham, J. (2021, February 10). Professional Development Workshop – Entrepreneurship: The Good, The Bad and The Ugly: Innovative Teaching and Research Methodology for Experiential and Vicarious Learning about the Positive and Negative sides of Entrepreneurship [Conference workshop]. ECSB RENT Conference 2021, <https://ecsb.org/pdwentrepreneurship-the-good-the-bad-and-the-ugly/>

Stoker, S. (2021, March-December). #myowngender: by Sevilay Maria [Exhibition]. AUAS, Wibauthuis, Amsterdam, Netherlands. <https://myowngender.com>

Alvarado Valenzuela, J., Martens, J. (2012, September 22). Project Fenix: Leren van faalverhalen van ondernemers [Conference]. Amsterdam, Netherlands.

Martens, J. (2021, March 10). Netwerken als een topvrouw [Conference presentation]. Your Next Step 2021, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, March 22). CET Research Day 2021 [Conference]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Wakkee, I. (2021, March 23). Rondetafelsessie Kennisplatform Ondernemerschap [Conference]. Ministerie van EZK, Den Haag, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J., Martens, J. (2021, April 13). Vicarious Learning [Conference presentation]. Week van de Alumnus: "De wereld verandert, verander jij mee?". AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Bruins, E., van Wetten, J., Hogenstijn, M., Teljeur, E., Khuwam, K., Verstraete, S. (2021, April 15). Een goed gesprek over de BVM [Webinar]. Code Sociale Ondernemingen. <https://www.codesocialeondernemingen.nl/nieuws-agenda/uitgelicht-nieuws/terugkijken-een-goed-gesprek-over-de-bvm>

Martina, R., Webb, K. (2021, May 5). Collaboration in Educational Escape Rooms in Different Online Environments [Webinar]. ECSB Entrepreneurship Education (3E) Conference 2021.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, May 5-7). [Webinar]. ECSB Entrepreneurship Education (3E) Conference 2021.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, May 21). Understanding minority entrepreneurship [Webinar]. ECSB. <https://ecsb.org/webinar-understanding-minority-entrepreneurship-20-may-2021/>

Alvarado Valenzuela, J. (2021, June 8 – June 22). Research Connect Elsevier: Series Understanding how metrics can support real-world decisions [Webinar]. SSRN Webinars, Elsevier. Netherlands. <https://www.elsevier.com/events/webinars/SSRN-webinars?aaref=?commid=487988>

Alvarado Valenzuela, J. (2021, June 9). Research contracts & IP [Webinar]. Innovation Exchange Amsterdam (IXA), Netherlands.

Kör, B. (2021, June 14 – June 16). 14th conference edition - innovation, management, and governance for sustainable growth [Webinar]. Innovation, Entrepreneurship and Knowledge Academy Conference (ACIEK). <https://www.aciek-academy.com/previous-aciek/conference-2021-sorbonne-virtual/>

Wakkee, I. (2021, June 24). Rondetafelsessie Kennisplatform Ondernemerschap [Conference]. Ministerie van EZK, Den Haag, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, September 16-17). Continuing vet: the key factor for SMEs sustainable growth – new challenges [Webinar]. International Online Conference of SMEs Vocational Education Training Providers (VET). https://www.eventbrite.it/e/continuing-vet-the-key-factor-for-smes-sustainable-growth-new-challengestickets164764455923?aff=eemailordconf&utm_campaign=order_confirm&ref=eemailordconf&utm_medium=email&utm_source=e

Martens, J., Stoker, S. (2021, October 18-19). International Think Thank [Webinar]. WeRin, Varazdin, Croatia.

Hogenstijn, M., Cuypers, C. (2021, November 21). Fawaka workshop – Leren over social en duurzaam ondernemen op school: wat werkt? [Conference]. Global Entrepreneurship Week Research Day i.s.m. NLPO, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Hogenstijn, M., Oetelmans, E., Daniëls, A., Cuypers, C. (2021, November 16-17). The effects of an impactdriven entrepreneurship education programme for children [Conference]. Social Enterprise World Forum: Academic Forum.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J., Wakkee, I., Rossano-Rivero, S., Lucassen, I. (2021, November 17). Professional Development Workshop – Women Only: added value for the entrepreneurship ecosystem? [Conference Presentation]. ECSB RENT Conference 2021, Turku, Finland.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, November 21). What has the entrepreneurship view to offer to other scientific disciplines? [Conference]. DARE meeting, Rotterdam, The Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, December 12). Thema – Opschaling 2e bijeenkomst [Conference]. Kennisplatform Ondernemerschap: MEZK initiatief – Directie Ondernemerschap.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, December 13). Thema – Inclusief Ondernemerschap [Conference]. Kennisplatform Ondernemerschap: MEZK initiatief – Directie Ondernemerschap.

Talk or presentation - Invited talk

Alvarado Valenzuela, J., Martens, J. (2021, February 11). Tips for interviews for students in University of Northumbria [Invited talk]. Business Closure Module Session - Introduction to AUAS Fenix Research Team, Northumbria University, Newcastle upon Tyne, United Kingdom.

Stoker, S. (2021, April 7). Interview Knowledge Mile [Invited talk]. Knowledge Mile, AUAS, Amsterdam, Netherlands. <https://knowledgemile.force.com/km/s/article/SaskiaStokersonderzoeknaargendergelijkheidinhetondernemerschapsonderwijs>

Alvarado Valenzuela, J. (2021, May 21). Talk with the Expert: Startup Failure [Invited talk]. Enter Network. <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6797565381922828288/>

Alvarado Valenzuela, J. (2021, June 25). 5K Masterclass: Entrepreneurship & Innovation from migratory experiences [Invited talk]. 5K Programme, Venture Centre, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Wakkee, I. (2021, August 26). Keynote lecture in the Panther Program [Invited talk]. University of Twente, Enschede, Netherlands.

Hogenstijn, M. (2021, September 7). Kennisnetwerk Sociaal Ondernemerschap Nederland [Invited talk]. City Deal Impact Ondernemen, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J., Martens, J. (2021, November 11). Failure, Recovery & Early Warning Signs [Invited talk]. Lectors Platform in Ondernemerschap, Global Entrepreneurship Week, Venture Centre, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Talk or presentation - Oral presentation

Hogenstijn, M., Trooster, H.J. (2021, February 9). Workshop Kiezen voor maatschappelijk gedreven ondernemerschap [Presentation]. Hogeschool van Amsterdam Kennisparade, Amsterdam, Netherlands.

Hogenstijn, M. (2021, March 22). Towards impact-driven entrepreneurship education for children [Presentation]. CET Research Day, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Hogenstijn, M. (2021, June 2). Het Amsterdamse ecosysteem voor impact ondernemerschap [Presentation]. Kennisnetwerk Sociaal Ondernemerschap Nederland, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J., Martens, J., Blagburn, N. (2021, June 21). Pump Prime funding research seminar series [Presentation]. AUAS-NU Research Seminar, CAREM, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

de Bell, L., Drupsteen, L., Hogenstijn, M., van Orden, C. (2021, September 8). Dutch Knowledge Network for Social Entrepreneurship [Presentation]. Social Entrepreneurship Summit 2021.

Kör, B. (2021, December 8). Senior Seminars in Management Information Systems [Presentation]. Bogaziçi University, Istanbul, Turkey.

Memberships, consultancy & other contributions

Membership of committee

Hogenstijn, M. (2021, December 8). Klankbordgroep Werkgroep voorbereiding wetsvoorstel BVm [Membership]. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Den Haag, The Netherlands.

Membership - Membership of network

Wakkee, I. (2021). University Industry Innovation Network [Membership]. University Industry Innovation Network, Amsterdam, Netherlands. Wakkee, I. (2021, June-December). Adviesraad ACE [Membership]. ACE, Amsterdam, Netherlands.

Examination – Examination

van Hemert, P., Alvarado Valenzuela, J. (2021, March 12- April 16). Kritische Reflectie Lectoraat Entrepreneurship [Examination]. Lectoraat Entrepreneurship, CAREM, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, June 4). Jurylid Ondernemen Gezondheid [Examination]. Faculteit Gezondheid, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Consultancy – Consultancy

Stoker, S. (2021, April-December). Una Collective [Consultancy]. Amsterdam, Netherlands.

Educational contribution / Supervising student theses, products – Supervising student theses

Stoker, S. (2021, January-June). Master thesis Isabella Lucassen [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Stoker, S. (2021, January-June). Master thesis Vivian Visser [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Isabella Lucassen, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Myrthe Bootsma, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Vivian Visser, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Nadine van den Heuvel, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Judy Westenberg, HVA Commerciële Economie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Tara Miranovic, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Maartje van Snippenberg, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Darshana Thuraisamy, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Wakkee, I. (2021, February-June). Student: Don Varekamp, HBO Rechten, afgestudeerd in eigen onderneming [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Wakkee, I. (2021, February-June). Student: Cemal Sumbul, HBO Rechten [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Wakkee, I. (2021, February-June). Student: Jesse Prins HBO Rechten [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Meredith Petrisie, VU Master Beleid, Communicatie en Organisatie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Joury Ottenbros, HVA Commerciële Economie - Sportmarketing Johan Cruyff Academy [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Alvarado Valenzuela, J. (2021, February-June). Student: Jim Woudstra, HVA Commerciële Economie [Supervising student theses]. AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Educational contribution / Supervising student theses, products – Educational contribution.

Alvarado Valenzuela, J. (2021, February 10 – April 14). Herontwerpen Jaar 2 van HMO op basis van BDBcursus [Educational contribution]. Honours Maatschappelijk Ondernemen, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Stoker, S. (2021, April 29). Expert at Boost your business XXL [Educational contribution]. Boost your Business XXL, Minor Ondernemerschap, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Martens, J., Stoker, S. (2021, October 6). Workshop - Gender en ondernemerschap: een issue. [Educational contribution]. Minor Sociaal Ondernemerschap, AUAS, Amsterdam, Netherlands.

Media & prizes

Listing of press/Media

Alvarado Valenzuela, J. (2021, March 1). Netwerken van zzp'ers scherpen focus aan in coronatijd. Bewogen Stad - Leren in Crisistijd, Netherlands. <https://magazine.hva.nl/bewogenstad-leren-in-crisistijd/netwerken-vanzzpers-scherpen-focus-aan-in-coronatijd/Interview>

Martens, J. (2021, March 21). Vrouwen kunnen nog één ding van mannen leren: netwerken. FD Persoonlijk, Netherlands. <https://fd.nl/fd-persoonlijk/1374070/vrouwen-kunnen-nog-een-ding-van-mannen-leren-netwerken>.

Wakkee, I. (2021, April 28). The Amsterdam University of Applied Sciences: 'University-Industry Collaboration is in our DNA'. UIIN News, Netherlands. <https://uiin.org/2021/04/28/the-amsterdam-university-of-applied-sciencesuniversity-industry-collaboration-is-in-our-dna/>

Hogenstijn, M. (2021, May 4). How to build an impact city: Target transition. Pioneers Post, Netherlands. <https://www.pioneerspost.com/business-school/20210504/how-build-impact-city-target-transition>

Listing of prizes

Van Hille, I. (2021, August 2). William C. Frederick doctoral dissertation award. Annual Meeting of the Academy of Management: Bringing the Manager Back in Management, Academy of Management. <https://www.hva.nl/carem/gedeelde-content/nieuws/nieuwsberichten/2021/09/iteke-van-hille-wint-proefschriftaward.html?origin=k%2BzpG6A9QBuxla4TArGhKg>

Kör, B., Krawczyk, A., Wakkee, I. (2021, June). Best paper award in a high-quality piece of research. ACIEK 2021- Innovation, Entrepreneurship and Knowledge Academy Conference.

Martina, R., Webb, K. (2021, May 7). Nominee best Professional Development Workshop. 3E Conference – ECSB Entrepreneurship Education Conference 2021: Entrepreneurship education in the 2020ies.

